

VÁŽENÍ PŘÁTELÉ,



tentokrát se nebudu moc rozepisovat – máme za sebou benefiční koncert a 5. odbornou konferenci a podzim a zima jsou doslova „nabití“ dalšími akcemi hospiců v celé republice. Za kvalitním vzděláváním v paliativní péči už nemusíte jezdit daleko, vzdělávací cent-

ra při hospicích v Prachaticích a Čerčanech mají co nabídnout. A blížící se adventní čas Vám umožní hospice navštívit a podpořit také v rámci jejich tradičních milých kulturních akcí. Hezky si to i s vašimi blízkými užijte.
Jarmila Neumannová,
Vnější vztahy APHPP

ZPRÁVY Z ASOCIACE

LEKTOŘI ČERČANSKÝCH KURZŮ NEZKLAMALI

Aktivity Vzdělávacího centra paliativní péče při Hospici Dobrého Pastýře, o kterém jsme Vás před časem informovali, jsou v plném proudu. A první zkušenosti potvrdily, že centrum pečlivě plní to, co na počátku přislíbilo.

Lektoři velmi profesionálními, ale především poutavým a netradičním způsobem uchopili svá témata a tak na konci každého kurzu byli pouze spokojení školenci.

Kurz Paliativní péče – tipy a triky pro klinickou praxi vedený MUDr. Slámou byl prokán kazuistikami, na kterých si nejenom praktičtí lékaři ukazovali, v jakých případech lze nemocného diagnostikovat jako paliativního pacienta. Že to není rozhodně snadná záležitost a že vyžaduje zkušeného praktika, který si na své pacienty najde dostatek

času, ukázaly živé debaty u jednotlivých kazuistik.

Obsahem i způsobem vedení kurzu Paliativní péče – hospice a umění doprovázet MUDr. Svatošová, zakladatelka hospicové péče v ČR, znovu potvrdila, že i přes spoustu let strávených v oboru a nespočetné množství odpřednášených hodin má stále co říci, novým a sobě vlastním citlivým, ale současně praktickým

způsobem. Oslovila jak své zaryté příznivce, tak účastníky kurzu, kteří měli tu čest s paní Svatošovou poprvé.

Burn-out syndrom byl praktickou ukázkou toho, jak se lze problému vyhoření úspěšně vyhnout. „Tak takhle sedět nemůžete, pěkně do kruhu... tužky dneska opravdu potřebovat nebudete,“ to byla úvodní slova PhDr. Šárky Dynákové, která ani na chvíli neztratila pozornost jediného z posluchačů. Poslední hodinu kurzu doprovázel téměř nepřetržitý smích účastníků. I sestry, které 30 let pracují na jednom pracovišti, odcházely uvolněné, s pocitem, že ví, jak se syndromem vyhoření pracovat.

Pro tento rok jsou připraveny ještě 3 kurzy – jejich přehled najdete na str. 4 a na www.centrum-cercany.cz.

Ing. Věra Ziková, JN



UVNITŘ TOHOTO VYDÁNÍ:

- Koncert pro hospice 2
- Konference „Sestři, nebojte se, já přečívám, že umírám!“ 2
- Čerčanský hospic oslavil třetí výročí 2
- Stanovisko č. 1/2011 A–B
- Vážená paní doktorko Svatošová! B
- Rozdíl v práci v hospici a na odd. paliativní péče B–C
- Kazuistika Rozepnout křídla C–D
- Ocenění prachatickému hospici D
- Seminář péče o pozůstalé D
- Konference církevních poskytovatelů sociálních služeb D
- Nevšední tvář radosti v Liberci 3
- 7th World Research Congress of the EAPC 3
- Hospice a umění doprovázet vydáno posedmé 3
- Spolupráce Hospice sv. Lukáše s MN Ostrava 3
- Zapište si do diářů 4

Tradiční benefiční KONCERT PRO HOSPICE se konal v pátek 23. září 2011 v Arcibiskupském paláci v Praze. Při jeho pořádání se již potřetí setkala Arcibiskupství pražské, Asociace poskytovatelů hospicové paliativní péče a soubor Ad libitum. Záštitu koncertu poskytl arcibiskup pražský, metropolitní a primas český Mons. Dominik Duka OP.

Návštěvníky přivítal Mons. Michael Slavík ThD., generální vikář pražské arcidiecéze a prezidentka Asociace poskytovatelů hospicové paliativní péče MUDr. Marie Svatošová. Koncertu

KONCERT PRO HOSPICE



se účastnil i letos velvyslanec Polské republiky Jan Pastwa s manželkou.

V souboru Ad libitum se k letošnímu koncertu sešli hudebníci Vlachova kvar-

teta Praha, které příští rok oslaví 30 let od svého vzniku: Jana Vlachová (housele), Karel Stadtherr (housele), Jiří Kabát (viola) a Mikael Ericsson (violoncello) s klavíristkou Helenou Suchárovou – Weiser a pěvcem Stanislavem Předotou. Koncert moderovala Lucie Výborná.

APHPP děkuje arcibiskupovi pražskému Mons. Dominiku Dukovi za záštitu a prostor, za mediální spolupráci Katolickému týdeníku a souboru Ad libitum a Lucii Výborné za benefiční vystoupení.

KONFERENCE „SESTRY, NEBOJTE SE, JÁ PŘECE VÍM, ŽE UMÍRÁM!“

V sobotu 22. 10. 2011 Asociace poskytovatelů hospicové a paliativní péče pořádala v Komunitním centru Matky Terezy v Praze 4 konferenci s názvem „SESTRY, NEBOJTE SE, JÁ PŘECE VÍM, ŽE UMÍRÁM!“ – hospicový pohled na svět a jeho přínos (nejen) pro domácí péči.

Již 5. odbornou konferenci APHPP uvedla prezidentka Asociace MUDr. Marie Svatošová. Informaci o roli odborných společností nelékařů v paliativní péči přednesla Mgr. Dana



Jurásková, Ph.D., MBA, prezidentka České asociace sester, pod jejíž záštitou se konala. Malíř Jan Paul představil

svou novou knihu O štěstí v umírání, v níž popisuje osobní zkušenost v péči o umírající maminku.

Mezinárodní studijní plán paliativní péče pro všeobecné sestry pracující s pacienty v konečné fázi života představily v bloku prezentací české hospicové sestry vyškolené v rámci kurzu ELNEC (End of Life Nursing Education Curriculum) USA. Prezentace ukázaly komplex paliativní péče pro všechny medicínské obory, léčbu bolesti, etická dilemata,

kulturní a duchovní aspekty péče o pacienty v konečné fázi života – střety kultur, poslední hodiny, rituály v různých kulturách ad. Konferenci moderovala Eva Jurinová.

Poděkování za podporu náleží společnosti Linet a mediálním partnerům: časopisům Sociální služby, Diagnóza v ošetřovatelství, Sociální práce, Funeral Quartal, Katolickému týdeníku, Cestě 121 a Ministerstvu pro místní rozvoj.

JN

ČERČANSKÝ HOSPICE OSLAVIL TŘETÍ VÝROČÍ OD SVÉHO OTEVŘENÍ

V neděli 4. září 2011 uplynuly 3 roky od doby, kdy Hospic Dobrého Pastýře zahájil svou činnost. Od té doby poskytl péči 818 těžce nemocným pacientům.

Slavnostního odpoledne se zúčastnili významní představitelé z řad dárců, nadací, fondů, zástupců měst a obcí, zdravotnických

zařízení, regionálních institucí a další vzácní hosté.

V úvodu programu byla sloužena mše svatá pražským arcibiskupem Mons. Dominikem Dukou OP.

Dárcům, nadacím a dalším osobnostem, kteří se na vzniku a provozování hospice podíleli a podílejí, poděkoval po mši Rudolf Reitz, B.Th., předseda správní rady O. s. TŘI. Vý-

znamní dárci otiskli svou dlaň do keramické destičky, která bude umístěna v prostorách hospice.

Děti i dospělí mohli shlédnout oblíbené divadlo Víti Marčička s loutkovým představením „Šípková Růženka“. Celé odpoledne bezmála dvěma stovkám hostů hrála a zpívala cimbálová kapela „Líšňáci“

Kateřina Šondová, JN



**V NEJHORŠÍ ZE VŠECH MÝCH KRIZÍ SE OBJEVILI PŘÁTELÉ.
OD TÉ DOBY NEJDŘÍV ZE VŠEHO PROSTĚ POŽÁDÁM O POMOC.**

Paolo Coelho

ROVNOVÁHA



STANOVISKO Č. 1/2011

Asociace poskytovatelů hospicové paliativní péče

ke Stanovisku České společnosti paliativní medicíny (dále jen ČSPM) ze dne 14. 7. 2011, navrhuji mu pro vedoucí lékaře v hospicích povinnou atestaci v oboru paliativní medicína

Na základě podrobné analýzy rozsahu a kvality poskytované péče v lůžkových hospicích, do níž se zapojilo 13 ze 14 oslovených členských hospiců, většina jejich lékařů a všichni ředitelé, vydáváme toto Stanovisko, vyjadřující většinový názor členské základny APHPP:

- 1) Ochota lékaře, a to nejen vedoucího, vzdělávat se kontinuálně a celoživotně, je jednou z podmínek pro práci v hospici, sdruženém v APHPP.
- 2) APHPP zcela ponechává na uvážení jednotlivých lékařů formu vzdělávání, kterou si zvolí jako smysluplnou, účelnou, nejlépe vyhovující a dostupnou.
- 3) APHPP potvrzuje a může i doložit, že lékaři v členských hospicích pracují kvalitně a doporučuje ČSPM obrátit svou pozornost tam,



kde je povědomí o možnostech paliativní léčby a péče nedostatečné.

ODŮVODNĚNÍ:

Ad 1) V dotaznicích analýzy projeví všichni lékaři, bez jediné výjimky, ochotu a zájem dále se vzdělávat.

73 % dotázaných lékařů na otázku, zda se ztotožňují se Stanoviskem ČSPM ohledně nároků na vzdě-

lání, odpovědělo jednoznačně záporně, naopak svůj souhlas vyslovili se Stanoviskem České lékařské komory (dále jen ČLK) č. 2/2011. Zbývajících 27 % nesouhlasilo se Stanoviskem ČLK a souhlasilo se Stanoviskem ČSPM, někteří z nich s výhradami, týkajícími se navrhovaného nereálně krátkého dvouletého přechodného období.

Ad 2) Na otázku, týkající se atestace z paliativní medicíny, odpověděli:

- a) atestaci mám 7 lékařů
- b) chci se přihlásit 2 lékaři
- c) chci, ale později 2 lékaři
- d) jsem v přípravě 4 lékařů
- e) nechci/nemohu 25 lékařů

Jednoznačně nejvíce preferovanou formou vzdělávání se jeví „Metodické listy – doporučené postupy a novinky v paliativní medicíně“ (očekávají od ČSPM), za nimi jsou „semináře – novinky a kasuistiky“, na posledním místě pak „atestace z paliativní medicíny“.

Každodenní praxe potvrzuje velkou výhodu toho, že lékaři členských hospiců (mezi nimi i dva docenti) mají atestace a dlouholeté zkušenosti z nejrůznějších medicínských oborů, ne pouze z paliativní medicíny, a mohou si proto vzájemně (osobně, telefonicky i elektronicky) poskytovat konzilia a konzultace, a navzájem se školit. Tato forma kolegiální nezištné spolupráce se mezi lékaři členských hospiců rozvíjela spontánně, je k užítku lékařů i pacientů, a velmi si jí vážíme.

(Pokračování na str. B)

(Dokončení ze str. A)

Ad 3) Ve 13 členských hospicích, které se analýzy zúčastnily a poskytly statistické údaje, bylo do současnosti přijato celkem **23.053 pacientů**, což představuje **702.782 ošetřovacích dnů** s průměrnou dobou pobytu preterminálních a terminálních pacientů 30,48 dne. Ředitelé hospiců potvrdili, že až do dnešního dne nezaznamenali **ani jednu oprávněnou stížnost na kvalitu a odbornost lékařské péče v hospici**. Za 16 roků existence hospiců v ČR se vyskytly 4 písemné stížnosti, z nichž 2 řešila

ČLK a 2 řešilo Ministerstvo zdravotnictví. Všechny 4 však byly shledány jako neopodstatněné, stěžovatelům i hospicům bylo písemně sděleno, že péče byla poskytována lege artis.

Podrobnější analýza ukázala, že kvalitu hospicové péče negativně ovlivňují faktory, které se nacházejí mimo hospicová zařízení samotná. Jedním z ústředních problémů jsou pozdní indikace, související se zatajováním nepříznivé prognózy, netické transporty pacientů ante finem do hospice, zde pak velmi krátké hospitalizace nemocných

v terminálních fázích onkologických chorob, což vede k nedostatečnému rozvinutí komplexní paliativní péče. Tuto skutečnost významně ovlivňuje přetrvávající nedostatečná informovanost lékařů různých odborností, kteří nedoceňují cíle a možnosti hospicové paliativní péče a nemocné do hospiců odesílají pozdě, častěji však vůbec ne.

Jedním z cílů APHPP je neustálé zpřístupňování a zkvalitňování paliativní hospicové péče v ČR. APHPP předpokládá, že totéž je zájmem i ČSPM. Proto jí doporučuje, aby obrátila svou hlavní po-

zornost k prosazování paliativní hospicové medicíny již v pregraduálním studiu na lékařských fakultách, případně i na fakultách nelékařského směru se zdravotnickým zaměřením. Základy paliativní hospicové medicíny je nutno vštěpovat všem studentům lékařských fakult bez ohledu na jejich budoucí specializaci, neboť to jsou či budou právě oni, kteří budou o včasné a správné indikaci paliativní hospicové péče rozhodovat.

V Praze dne

22. října 2011,

Představenstvo APHPP

VÁŽENÁ PANÍ DOKTORKO SVATOŠOVÁ!



1. Před chvílí jsem prošel děkanátem Lékařské fakulty v Olomouci. Zaujaly mě propagační letáky společnosti X., které nabízejí studentům posledních ročníků LF zaměstnanecká stipendia 5 000 Kč měsíčně, následně řadu zaměstnaneckých výhod.

Myslím si, že je to dostatečný důkaz toho, že lékařů začíná být zjevný

nedostatek. Ekonomové společnosti jistě vědí, proč to dělají.

2. Platy lékařů byly zvýšeny letos o 5 až 8 tisíc korun, v příštím roce o dalších 10%. Průměrný lékařský plat v roce 2012 má činit 66 000 Kč.

A v hospicích? Nechtě se každý podívá na svou výplatnici...

Z uvedeného vyplývá a zkušenost ukazuje, že v nastávajících letech bude v hospicích závažný nedostatek lékařů (a kde-

že by se vzali dokonce atestovaní!).

Platy lékařů hospiců a jiných zařízení se začínají výrazně odlišovat, zaměstnanecké výhody na tom nejsou lépe.

Domnívám se, že krok APHPP nesouhlasit s povinnou atestací z PM není destruktivním krokem, ale krokem záchranným.

Lékaři prostě nebudou. Z hlediska budoucího vzdělávání navrhuji ke zvážení, aby všechny hospice – členové APHPP –

uspořádaly 1x ročně odbornou akreditovanou lékařskou konferenci PM (čili na každý hospic vyjde řada 1x za cca 15 let). Za rok bychom se pokusili tohoto ujmout u nás na Sv. Kopečku při příležitosti 10. narozenin hospice. Vzdělávání tak bude mít kromě stávajících akcí skutečně systematický a odborný ráz, který by neměl být zpochybnitelný.

Doc. MUDr. Miroslav

Kala, CSc., vedoucí lékař,

Hospic na Svatém Kopečku

V SOUČASNOSTI EXISTUJE PODSTATNÝ ROZDÍL V PRÁCI V HOSPICI A NA ODDĚLENÍ PALIATIVNÍ PÉČE

Stanovisko ČSPM JEP k požadavkům na vzdělání vedoucího lékaře v lůžkových zařízeních specializované a paliativní péče v ČR je jednostranně zaměřeno na lůžková oddělení paliativní medicíny v rámci jiného zdravotnic-

kého zařízení. V současné době není v hospicích prakticky povolena jiná léčba než farmakologická. Nelze podat transfuzi, nelze oficiálně provést ani minimální invazivní výkon jako punkce ascitu, hydrothoraxu atd., nepožaduje

se ani zákrový sálek ani potřebné vybavení – např. sonograf atd. Stanovisko ČSPM JEP vyžaduje pro lékaře hospice vyšší vzdělání, než lze v praxi uplatnit. Je ideálem, který by však v současné době vedl k rozvratu hospico-

vé péče tak, jak je v současné době poskytována (v návaznosti na zdravotní pojišťovny a ostatní platnou legislativu). Pokud by hospice mohly poskytovat celou šíři paliativní

(Pokračování na str. C)

(Dokončení ze str. B)

péče, pak by specializovaná atestace byla na místě.

Proč ČSPM JEP nepožaduje atestaci z paliativní medicíny pro oddělení LDN?

Lékaři pracující v hospici

cích jsou většinou zkušení lékaři s dlouholetou praxí v nejrůznějších oborech většinou s více než jednou atestací. Ve své praxi provádějí řadu paliativních výkonů, které zdravotní pojišťovny pro hospice ani nenasmilovávají. Pojišťovny nenasmilovávají ani labora-

torní vyšetření, ani např. EKG vyšetření v rámci ošetřovacího dne v hospici. V každém případě existuje podstatný rozdíl v práci v hospici a na oddělení paliativní péče v jiném zdravotnickém zařízení, a tedy by se tento rozdíl měl objevit i v požadavcích na

vzdělání lékařů. Závazné stanovisko ČLK 2/2011 je realistické a odráží lépe současný stav. Považuji je za odpovědné a dobře promyšlené.

Doc. MUDr.

Pavel Vodvářka, PhD.,
vedoucí lékař, Hospic
sv. Lukáše, Ostrava

ROZEPNOUT KŘÍDLA

V domácím hospicu jsme doprovázeli 32 letého muže. Onemocnění začalo v polovině roku 2007 malým bílým vřdkem na hraně jazyka. Byl více než rok vyšetřován praktickým lékařem a odeslán na různá vyšetření včetně venerologického. Teprve v lednu 2009 byl vyšetřen stomatochirurgem, byl diagnostikován dlaždicobuněčný karcinom jazyka, byla provedena resekce jazyka a uzlin, absolvoval radioterapii a konkomitantně chemoterapii. V srpnu 2009 byly prokázány metastázy v plicích a mediastinu, v hrudní a bederní páteři včetně přilehlých měkkých tkání; byla provedena stabilizační operace Th6 a následně laminektomie pro paraparézu a následně ozáření. Progredoval uzlinový syndrom. V listopadu 2009 byla onkologická léčba ukončena.

Na konci listopadu byl přijat do péče domácího hospice. Měl lokální recidivu karcinomu jazyka, infiltraci uzlin krku a klíčkových, otok LHK při útlaku žil/lymfatik v oblasti klíčku, těžkou paraparézu dolních končetin, v oblasti Th 5–7 nádor prorůstal do měkkých tkání zad a šíje a v dalším průběhu péče se šířil prakticky před očima. V první polovině pro-

since narostly otoky DK při blokáde lymfatické, progredovala neurologická léze, rozvinula se retence moči s nutností derivace, objevila se mírná hemoptýza. Ve druhé polovině prosince se rozvinul poslechový

Nejsem teolog a nevím nic o důležitých věcech, nemohu tedy mluvit ani o křtu krve ani o křtu touhy. Ale v mém srdci je pevně zabudovaná jistota, že Bůh, ve kterého jsem uvěřila, je Pánem posledních možností. Že nás vede tam, kam sami nikdy nedohlédneme. A že na svých cestách jsme všichni sjednoceni na stejné cestě, ať o ní víme jakkoli málo nebo mnoho.

nález odpovídající atelektáze pravé plíce, zůstalo jen brániční dýchání při progresi nálezu v hrudní páteři, rozvinulo se respirační selhávání. Ve druhé polovině prosince se objevil kožní defekt tumoru měkkých tkání zad, progredovaly otoky horních končetin. Přidružil se fatální respirační infekt, pacient nemohl odkašlat, dusil se při uvíznutí hlenových zátek v oblasti velkých dýchacích cest; po domluvě dostal antibiotika a podpůrnou léčbu. Přes vánoční svátky došlo k relativní stabilizaci stavu, pak nastoupil terminální zvrát, dominující byly projevy respiračního selhávání. Na konci roku pacient umírá.

Po celou dobu péče měl pacient velké bolesti, byl léčen opioidy, koanalgeti-

ky a postupně snižovanou dávkou kortikoidů. Léčbu jsme vedli po vzájemné domluvě s pacientem tak, aby sám mohl rozhodovat o míře, ve které chce bolest ještě snášet a aby si mohl zachovat maximální

možnou bdělost. Teprve v terminálním zvratu jsme pro těžký syndrom dechové tísně přidávali do medicíny sedativa.

O nemocného se starala jeho manželka společně s oběma rodiči a bratrem nemocného, byl obklopen přáteli, v celé domácnosti byl velký pokoj a klid. Během doby naší péče uzavřel manželství. A do poloviny prosince plánoval a zařizoval spolu se svou rodinou cestu do zahraničí – bylo to jeho vyjádření naděje.

CO V DOKUMENTACI NEBYLO

Byl to mladý muž. Touha po životě narážela jako vlny na skálu na pouta nemoci, která se každým dnem zatahovala. Byl neuvěřitelně statečný. Bojoval

s úsměvem na rtech, bez jediného náznaku bolesti v sevření obličeje, a s očima široce otevřenými do skutečnosti, jiskřícíma radostí. S lehkostí mistra, jako by necítil vlastní rány, i když je viděl úplně zřetelně, ty staré i ty nové, a přijímal je s klidem a vědomím, že jsou jeho nedílnou součástí. A upřený pohledem do naděje vítězství. Obklopen těmi, kteří ho milovali, jako by soustřeďoval a násobil všechnu jejich lásku, dával jí jediný směr a jediný smysl.

Prosím v tichu o sílu mlčet před tajemstvím druhých, o pokoru otevírající dveře pravdě, o důvěru otevírající neznámé cesty, o místa setkání, na která bychom sami nikdy nemohli dojít. O jednotu nás všech i všeho stvoření v jednotě Jediného.

Stála jsem nad ním bezmocná, před očima úplně jiné obrysy jeho cesty, jiný cíl. Viděla jsem hrudník zalitý nemocí do nehybného kamene, ve kterém nemohl dýchat, zlomená křídla bezmocně visící k zemi. A nemohla jsem se ani přiblížit tam, kde byl on, přiblížit se jeho naději, věřit s ním v zázrak uzdravení.

(Pokračování na str. D)

PRESTIŽNÍ ZDRAVOTNICKÉ OCENĚNÍ PRACHATICKÉMU HOSPICI

V sobotu 1. října 2011 převzali zástupci prachatického Hospice sv. Jana N. Neumanna v Národním divadle z rukou ministra zdravotnictví Cenu Makropulos.

Ministr zdravotnictví doc. MUDr. Leoš Heger, CSc. udělil toto ocenění již tradičně u příležitosti Mezinárodního dne seniorů. Cena Makropulos je nazvána podle divadelní hry Karla Čapka, která domýšlí odvěkou lidskou



touhu po nekončícím životě. Poselství hry je možno chápat i tak, že nestačí

jen přidat léta životu, ale je nutné přemýšlet o kvalitě života přidaných let.

Ministerstvo zdravotnictví chce touto cenou stimulovat rozvoj nových zdravotně-sociálních služeb a současně pomáhat touto cestou měnit i stereotypy v přístupu ke stáří. Ocenění ministra zdravotnictví získal prachatický hospic za mimořádný koncept péče o těžce nevléčitelně nemocné a umírající a v praxi osvědčené postupy řešící zdravotní a zdravotně-sociální potřeby v České republice.

PhDr. Robert Huneš, JN

ROZEPNOUT KŘÍDLA

(Dokončení ze str. C)

Jednoho dne mi pak vyprávěl sen. Snažil se nadechnout do prostoru rozprostřít se a udržet se v tom prostoru, protože v něm byl volný a svobodný. Zoufale se snažil udržet se v tom nádechu a prosil svou paní, aby mu v tom pomohla. Ale znovu a znovu se pak zhroutil do sevření. A zase vzmach do rozepětí a zase zhroucení až nesnesitelné. A slyšela jsem, o čem mluví, když mluvil o rytmu svého té-

měř nehybného dechu. O pulsaci mezi prostorem svobody a nicotou, o touze vejít do prostoru naprosté svobody a o strachu z nekonečného sevření, ze kterého není úniku. Mluvili jsme o ztrátě sebe sama, o touze po bytí neomezeném časem o sevření existence v čase do intenzity hrozící zhroucením do sebe sama. O rytmu mezi nádechem do úplné svobody a jakoby výdechem až na hranici zhroucení se do sebe sama. O intenzitě koncentrace sebe sama do

jediného paprsku, schopného proniknout tmou zhroucení a rozlít se do jediného prostoru světla. V jeho srdci jsem četla naději, která je i mojí nadějí, naději na dosažení jednoty se Stvořitelem, naději průniku do naprosté svobody, v lásce, která není už ničím poutaná. Jenomže on v té naději byl a existoval, zatímco já ji mám jako předmět víry. Tam kde jsem sama z pozice síly člověka byla nehybná, tam on ve své bezmoci učinil krok do jednoty, a mohla

jsem se dotknout toho, co už se stávalo jeho plností.

Pak si přál mluvit s knězem; a ten rozhovor byl až na hranici úplného vyčerpání. Potom se ještě zeptal na mou víru. A večer pak prosil svou paní, aby mu sundali krovky, aby se mohl nadechnout a letět. Ráno pak odešel, nadlehčován rukama svých milovaných.

*MUDr. Radka Šafářová
odborná garantka
Hospice Dobrého Pastýře
v Čerčanech*

OKÉNKO PRO NAŠE PARTNERY

Dvoudenní seminář péče o pozůstalé

Psychologicko-spirituální seminář „Sociální agenda v oblasti pohřbnictví“ v délce šestnácti vyučovacími hodinami se koná ve dnech 21. – 23. listopadu 2011 v Institutu pro veřejnou správu v Benešově u Prahy. Cílem tréninku je zvládnout základní principy poradenského rozhovoru s truchlícím klientem, kterému se

vlastní práce se zármutkem z různých důvodů komplikuje. Vzdělávací program, který připravili psycholožka PhDr. Naděžda Špaténková, Ph.D. a teolog ThLic. Tomáš Kotrlý, Th.D., si dále klade za cíl prakticky vyzkoušet formy účinné komunikace a nápomoci pozůstalým a osvojit si pietní chování během smutečních a pohřebních rituálů. Kurzovné činí 4 070 Kč. Další informace: Mgr. Jana Haklová, J.Hak@institutpraha.cz, tel. 224 241 278. *Tomáš Kotrlý*

Konference církevních poskytovatelů sociálních služeb

Asociace poskytovatelů sociálních služeb pořádá v úterý 29. listopadu 2011 Konferenci církevních poskytovatelů sociálních služeb v Paláci Charitas, Karlovo nám. 5, Praha 2. Přihlášky na www.apsscr.cz, menu „Konference“.

**OPRAVDU MOUDRÝ ČLOVĚK SE PRO SVOU CESTU NADCHNE,
ALE NEPŘEHLEŽÍ NÁSTRAHY, KTERÉ JSOU PŘED NÍM.**

Paolo Coelho

NEVŠEDNÍ TVÁŘ RADOSTI V KRAJSKÉ VĚDECKÉ KNIHOVNĚ V LIBERCI

Putovní výstava fotografií z českých hospiců pořádaná u příležitosti Světového dne hospiců byla otevřena v pondělí 3. 10. 2011 v galerii Krajské vědecké knihovny.

Vernisáž zahájila ředitelka Hospicové péče sv. Zdislavy, o.p.s. Ing. Taťana Janoušková, která přivítala autory fotografií Hannah Bártíkovou a Luboše Tona, příspěvky pronesli radní

pro sociální oblast Pavel Petrářek, primář liberecké onkologie MUDr. Jiří Bartoš a zástupce APHPP Mgr. Jarmila Neumannová. HP sv. Zdislavy děkuje paní ředitelce Konvalinko-

vé, paní Kuželkové a panu Šafránkovi z Krajské vědecké knihovny v Liberci za bezpečné a bezplatné zázemí pro tuto obsahem křehkou výstavu.

HP sv. Zdislavy, JN



7TH WORLD RESEARCH CONGRESS of the European Association for Palliative Care

Sedmý světový výzkumný kongres Evropské asociace paliativní péče se bude konat 7. – 9. června 2012 v norském Trondheimu.

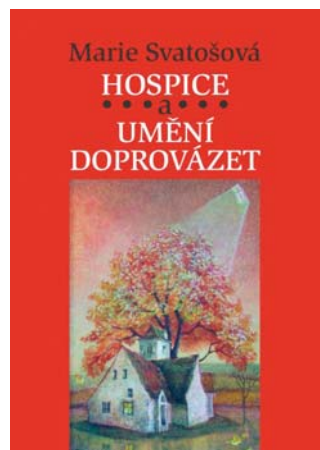
Více na <http://www.eapcnet.eu/research2012>.

KNÍŽKA HOSPICE A UMĚNÍ DOPROVÁZET VYDÁNA POSEDMÉ

Právě vyšlo sedmé (v KNA druhé) aktualizované a doplněné vydání publikace MUDr. Marie Svatošové „Hospice a umění doprovázet“.

Je dostupné v síti prodejen Karmelitánského

nakladatelství v Čechách, na Moravě i na Slovensku (www.kna.cz). Knihu je také možné si objednat v zásilkové službě KNA na adrese zasilky@kna.cz, objednáací číslo 101691, cena 139 Kč + poštovné a balné.



SPOLUPRÁCE HOSPICE SV. LUKÁŠE S MĚSTSKOU NEMOCNICÍ OSTRAVA

Hospic sv. Lukáše provozovaný Charitou Ostrava zahajuje spolupráci s Městskou nemocnicí Ostrava v oblasti vzdělávání. Předmětem spolupráce je realizace seminářů v oblasti hospicové a paliativ-

ní péče. Semináře připravované lektory z Hospice sv. Lukáše jsou určeny pro zdravotní personál nemocnice. Součástí jsou rovněž odborné stáže se zaměřením na hospicovou a paliativní péči a do-

provázení umírajících lidí, které budou absolvovat v rámci přípravy k atestaci nemocniční lékaři v oboru všeobecného lékařství. Od počátku listopadu proběhne první čtrnáctidenní stáž. Ing. Dalibor Kraut



APSS ČR vydává knihu kolektivu 13 autorů

Individuální plánování a role klíčového pracovníka v sociálních službách

ISBN 978-80-904668-1-4 | Vydání 1., Tábor, 5/2011 | Formát A5 | Pevná vazba 276 stran | Cena: 250 Kč | Cena pro členy APSS ČR: 150 Kč

Pojmy jako individuální plánování a klíčový pracovník se staly synonymem změny celého systému poskytování sociálních služeb od roku 2007. Cílem knihy je zpracovat tuto problematiku z různých úhlů pohledu a osvětlit základní nejasnosti. Je praktickým pomocníkem všech, kteří jsou v každodenním kontaktu s uživateli služeb. Mj. se zabývá legislativou, metodami a procesy individuálního plánování, lidskými potřebami a právy, rolemi klíčových pracovníků, specifiky individuálního plánování v azylových domech, kontaktních centrech a nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež, roli supervize a vztahu individuálního plánování a institutu inspekce. V přílohách je mj. k dispozici pojmový slovníček, přehled členění sociálních služeb v ČR, dvě zajímavé ankety k problematice momentů provázejícím individuální plánování a jiné užitečné informace.

Objednávejte na:

APSS ČR, Kotnovská 137, 390 01 Tábor, tel./fax: 381 213 332, www.apssc.cz nebo na e-mailové adrese ucetni@apssc.cz.



ASOCIACE
POSKYTOVATELŮ
HOSPICOVÉ
PALIATIVNÍ PÉČE

U Modré školy 1/2337
149 00 Praha 4

Jarmila Neumannová,
Vnější vztahy

Tel.: 731 625 951

E-mail:
propagace@
asociacehospicu.cz

www.asociacehospicu.cz



Zpravodaj Rovnováha
byl vytištěn na náklady
MMR v nákladu
1 000 ks.

Rovnováha –
zpravodaj Asociace
poskytovatelů
hospicové
paliativní péče

Vyšlo:
2. listopadu 2011.

Zpravodaj
je neprodejný.

Registrace:
MV ČR: 29. 6. 2005,
VS/1-1/61268/05-R.

Podpořit činnost
APHPP můžete na
Č. ú.: 198481152/0300

ZAPIŠTE SI DO DIÁŘŮ:

■ **8. listopadu 2011 – JIHLAVA** – 18.30: **benefiční koncert houslisty Jaroslava Svěčeného ve prospěch Hospicového hnutí – Vysočina**, kostel sv. Ignáce v Jihlavě, www.hhv.cz.

■ **9. listopadu 2011 – BRNO** – 19.00: **Divadelní představení Oskar a růžová paní**, Sál Biskupského gymnázia, Brno, Barvičova 85, po představení nabízíme společné zamyšlení nad tématem s herci a pracovníky hospice sv. Alžběty, www.hospicbrno.cz.

■ **9. listopadu – ČERČANY** – 9.00–16.00: **Komunikace s problematickým pacientem**, Doc. PhDr. Jan Kožnar, Hospic Dobrého Pastýře, www.centrum-cercany.cz.

■ **10. listopadu 2011 – MOST** – 15.00: **Setkání pozůstalých**, Hospic v Mostě, www.hospic-most.cz.

■ **12. listopadu 2011 – PRACHATICE** – 10.00: **Vzpomínkové setkání** – kaple Hospice sv. J. N. Neumanna, www.hospicpt.cz.

■ **12. listopadu 2011 – ČERČANY** – **Legenda o Sv. Martinu a lampiónový průvod pro děti**, www.centrum-cercany.cz.

■ **16. listopadu – ČERČANY** – **Péče o klienty po cévní mozkové příhodě**, Mgr. Jitka Dresslerová, RS

Hospic Dobrého Pastýře, www.centrum-cercany.cz.

■ **23. listopadu – ČERČANY** – 16.30–18.30: **Specifika paliativní léčby pro praktické lékaře**, MUDr. Renata Koževnikovová, Hospic Dobrého Pastýře, www.centrum-cercany.cz.

■ **29. – 30. 11. 2011 – PRACHATICE** – **Péče o nevléčitelně nemocného v domácím prostředí** – kurs pro rodinné příslušníky nemocných, Vzdělávací centrum hospice sv. J. N. Neumanna, www.hospicpt.cz.

■ **1. 12. 2011 – PRACHATICE** – **Úvod do hospicové paliativní péče** – vzděl. kurs pro soc. pracovníky, Vzdělávací centrum hospice sv. J. N. Neumanna, www.hospicpt.cz.

■ **4. 12. 2011 – JEMNIŠTĚ** – **Adventní benefiční koncert Maranatha Gospel Choir pro Hospic Dobrého Pastýře**, výtěžek z koncertu určený na nákup léků, bude, díky laskavé podpoře Nadace Divoké Husy, zdvojnásoben! www.centrum-cercany.cz.

■ **8. 12. 2011 – PRACHATICE** – 13 – 16.00: **Co můžeme a co už je „MOC“ – duchovní doprovázení umírajících**, P.Leo Zerhau, kurs pro zaměstnance hospice, Vzdělávací centrum hospice sv. J. N. Neumanna, www.hospicpt.cz.

■ **13. 12. 2011 – PRACHATICE** – **zahájení 3 měsíčního Kvalifikačního kurzu pro pracovníky v sociálních službách**, akreditovaný 164hodinový kurz, jehož absolvování splňuje základní podmínky pro výkon činnosti pracovníka v sociálních službách v přímé obslužné péči. Pro zaměstnance hospiců sleva! Číslo akreditace udělené MPSV ČR: 2011/0625-PK, Vzdělávací centrum hospice sv. J. N. Neumanna, www.hospicpt.cz.

■ **16. 12. 2011 – LITOMĚŘICE** – 12 – 18.00: **Adventní jarmark v prostoru OKA.MŽIK v Litoměřicích**, Hospic sv. Štěpána a především výrobky z dílny pacientů se budou prezentovat na jarmarku pořádaném Diakonií ČCE, multifunkční prostor OKA.MŽIK a přilehlá čajovna Hóra v Litoměřicích, ul. Osvobození 19.

■ **18. 12. 2011 – ČERČANY** – 13.30–18.30: **Adventní neděle s Betlémským světlem** – sváteční odpoledne s hudbou, divadlem, dílničkou, vánočními stánky a skořicí provoněnou atmosférou, pořádaná hospicovými dobrovolníky, Hospic Dobrého Pastýře, www.centrum-cercany.cz.

■ **19. 12. 2011 – PLZEŇ** – 16.00: **ekumenická bohoslužba vedená biskupem Františkem Radkovským**, kaple Hospice sv. Lazara, www.hsl.cz.

Přehled všech akcí členů APHPP najdete
v Kalendáři akcí na www.asociacehospicu.cz.

**VÍTĚZSTVÍ A PROHRY PATŘÍ K ŽIVOTU KAŽDÉHO ČLOVĚKA
– S VÝJIMKOU ZBABĚLCŮ, PROTOŽE TI NIKDY ANI NEPROHRÁVAJÍ, ANI NEVYHRÁVAJÍ.
Paolo Coelho**